

Naturvetarnas yttrande över *SOU 2015:24 En kommunallag för framtiden*

Bakgrund

Naturvetarna yttrar sig härmed över remissen *SOU 2015:24 En kommunallag för framtiden*. Remissen innehåller förslag om en ny kommunallag. Naturvetarna välkomnar en ny kommunallag då nuvarande lagstiftning är från 1992 och den kommunala verksamheten har blivit mer komplex sedan dess. Inte minst att alltmer verksamhet drivs av privata utförare numera, gör att en ny och uppdaterad lagstiftning är nödvändig för att skapa likvärdighet i styrning och uppföljning oberoende av i vilken regi verksamhet bedrivs.

Naturvetarna har många medlemmar som arbetar i kommuner runtom i Sverige. Behovet av naturvetenskaplig högskolekompetens i de kommunala verksamheterna lär vara fortsatt stort framöver. Naturvetares kunskap behövs i allt från nutritionsfrågor, för god hälsa i en ålderstigande befolkning, till att sätta upp miljömål lokalt, för att skapa en långsiktigt hållbar miljö.

Generella kommentarer

För Naturvetarna är den absolut viktigaste frågan, utifrån de olika förslagen i utredningen, den jävsproblematik som enligt förbundet förekommer alltför ofta runtom i Sverige. Med jävsproblematik avser förbundet de målkonflikter som kan uppstå mellan de professionella yrkesutövarna och förtroendevalda. Detta har i viss mån sin grund i att det blivit allt vanligare att mäta all kommunal verksamhet med nöjd-kundhetsindex och många av förbundets medlemmar arbetar med myndighetsutövning, där nöjda "kunder" också är av relevans men inte är något självändamål. Det kommer till exempel alltid att finnas näringsidkare som inte är nöjda med att bli utsatta för tillsyn, hur kundorienterad man än gör den.

Förbundet har bland annat många medlemmar som arbetar med tillsynsfrågor - miljö- och hälsoskydd samt livsmedel - i kommuner. Undersökningar som genomförts visar att inspektörerna ofta upplever försök till otillbörlig påverkan från förtroendevalda när det avser tillsynsärenden. Den myndighetsutövning som tillsynen utgör kan i vissa fall beslutas i en nämnd som även har ärenden som rör näringslivsfrågor eller exploateringsärenden till exempel.

Det är alltför vanligt att en situation uppstår då förtroendevalda väljer att se att näringsidkare bör gynnas, oavsett om problem uppmärksammats vid tillsynskontroller som bör föranleda åtgärder. Våra medlemmar har vid flertalet tillfällen vittnat om att otillbörlig påverkan, att inga åtgärder bör vidtas trots brister som påträffats, förekommer. Detta är enligt förbundets studier vanligast förekommande i mindre kommuner.

Specifika kommentarer

Utifrån de problem som förbundet uppmärksammat för våra medlemmar som arbetar med tillsyn kommer vi att fokusera på ett par kapitel: kapitel 8 (Förtroendevalda och anställda i en ny kommunallag) samt kapitel 17 (En förbättrad kommunal revision).

Synpunkter på kapitel 8 Förtroendevalda och anställda i en ny kommunallag

Det är positivt att relationen mellan anställda och förtroendevalda ges ett eget kapitel i förslaget till en ny kommunallag. Naturvetarna är även positiva till att det i lagtext ska tydliggöras att direktören är chef för förvaltningen under styrelsen, att denne är ansvarig för att det finns underlag till beslut för styrelsen samt för verkställandet av besluten.

Det behöver dock tydliggöras i denna aspekt, men även i andra aspekter av kapitlet, hur det ansvar som tjänstemän har förhåller sig till det ansvar som förtroendevalda har. När det gäller till exempel ren myndighetsutövning behöver detta tydliggöras för att undvika den situation som uppkommer idag när tjänstemän ibland känner sig tvungna att gå emot sin egen uppfattning av en korrekt tillämpning av lagen, då en nämnd med förtroendevalda i dagsläget kan hålla andra värden högre.

Naturvetarna tillstyrker förslagen som rör förenklingar av reglerna om delegation av beslutanderätt till de anställda. Däremot anser förbundet att det, i motsats till utredningens slutsatser, bör vara möjligt för en anställd att kunna få en avvikande mening antecknad även där beslut kan överklagas genom laglighetsprövning. Naturvetarna anser även att tjänstemän ska ha möjlighet att uppge sin uppfattning, i underlaget, i ett ärende som är föremål för beslut. Detta är inte minst viktigt om tjänstemannens uppfattning skulle vara avvikande från den linje de förtroendevalda väljer att besluta om.

Synpunkter på kapitel 17 En förbättrad kommunal revision

Naturvetarna tror inte på att behålla det system som finns idag när det gäller den kommunala revisionen. Att som utredningen bland annat föreslår föreskriva att ordföranden i revisionen ska utses från den politiska minoriteten räcker inte enligt förbundet. En oberoende och professionell kommunal revision är den rätta vägen fram anser vi. Naturvetarna tror att en oberoende och professionell revision skulle synliggöra till exempel problematik kring otillbörlig påverkan, och inskränkning av utövande av lagstiftning som vi skrivit om i detta remissvar, på ett tydligare sätt. Om denna problematik skulle synliggöras genom en bättre revision tror förbundet att missförhållanden också skulle åtgärdas i högre utsträckning i framtiden.

Avslutande kommentarer

Relationen och ansvarsfördelningen mellan förtroendevalda och anställda tror Naturvetarna är en väldigt viktig fråga att få till på ett bättre sätt i en ny kommunallag. Förbundet anser att dessa delar måste utvecklas och förtydligas. När det gäller den kommunala revisionen anser förbundet att utredningens förslag inte är tillräckligt, en oberoende och professionell revision är nödvändig.

Slutligen vill förbundet påpeka att även om detta inte varit föremål för denna utredning är det av yttersta vikt att säkra kompetensförsörjning, kvalitet och effektivitet i alla kommuner runtom i Sverige. Resurserna ser väldigt olika ut för små kommuner i förhållande till medelstora och stora kommuner. Det bör utredas hur man kan tydliggöra hur många olika individer som behövs för att bedriva en god myndighetsutövning, till exempel vad avser kommunal tillsyn, samt hur resurser för detta kan säkras. Tillsynen måste vara likvärdig och dessvärre kan Naturvetarna intyga att detta inte är fallet i dagsläget utan att variationerna är alltför stora, främst utifrån att resurserna ser väldigt olika ut.

Med vänlig hälsning,
Naturvetarna

Helena Nicklasson
Förbundsdirektör

Kristofer Jervinge
Utredare